

KVALIFIKĀCIJAS PROBLĒMAS NEATĻAUTĀM DARBĪBĀM AR NARKOTISKĀM UN PSIHOTROPĀM VIELĀM

QUALIFICATION PROBLEMS FOR UNAUTHORISED ACTIONS WITH NARCOTIC OR PSYCHOTROPIC SUBSTANCES

Raivo Babāns, *Mg. iur.*

Summary

The article is devoted to acknowledging and fixing the loopholes in the law which gives the possibility of avoiding criminal liability found in Section 253.², Paragraph one of the Criminal Law, and this article is aimed at providing a solution to the problem in practice and theory regarding the determination of large areas in cases of unauthorised cultivation and sowing of plants containing narcotic or psychotropic substances. This article is derived from the author's master's thesis.

Atslēgvārdi: narkotiskās vielas, psihotropās vielas, neatļauta audzēšana, neatļauta sēšana, neatļauta lietošana

Keywords: narcotics, psychotropic substances, unauthorised cultivation, unauthorised sowing, unauthorised use

Ievads

Noziedzīgi nodarījumi narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgās aprites jomā Latvijā un citur pasaulē nav zaudējuši savu aktualitāti. Kopš 2021. gada no visiem Latvijas Republikas prokuratūrā pabeigtiem kriminālprocesiem tieši Krimināllikuma¹ (turpmāk – KL) 253. pantā paredzēts noziedzīgs nodarījums katru gadu ir ierindojies izplatītāko noziedzīgo nodarījumu sarakstā, svārstoties starp 5. un 6. vietu. Periodā no 2021. gada līdz 2024. gadam prokuratūrā pabeigts 2041 kriminālprocess tikai par KL 253. pantā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, un bez KL 253. pantā paredzēta noziedzīga nodarījuma minētajos izplatītāko noziedzīgo nodarījumu sarakstos ir atrodami arī citi ar narkotiskām vai psihotropām vielām saistīti noziedzīgi nodarījumi, piemēram, 253.¹ pantā, 253.² pantā, 190.¹ pantā paredzēti

¹ Krimināllikums: LV likums. Pieņemts 17.06.1998. [08.03.2025. red.]

noziedzīgi nodarījumi, kas papildus apstiprina to, ka ar narkotiskām vai psihotropām vielām saistīti noziedzīgi nodarījumi ir jo īpaši izplatīti Latvijas Republikā.²

Rakstā tiks aplūkota KL 253.² panta un 256. panta regulējuma problemātika, jo, kaut arī tie nav tik izplatīti noziedzīgi nodarījumi kā, piemēram, KL 253. pantā paredzēts noziedzīgs nodarījums, tie ir ne mazāk svarīgi, jo mijiedarbojas ar KL 253. un 253.¹, un 190.¹ pantā paredzētiem noziedzīgiem nodarījumiem, kā arī minēto noziedzīgo nodarījumu regulējumā ir atrodama būtiska problemātika.

1. KL 253.² panta pirmajā daļā paredzēts noziedzīgs nodarījums

KL 253.² panta pirmā daļa paredz kriminālatbildību, ja persona, kura administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros brīdināta par kriminālatbildību par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos, glabāšanu un lietošanu, neatļauti pēc minētā brīdinājuma iegādājas, glabāja vai lietoja narkotisko vai psihotropo vielu.

Narkotisko un psihotropo vielu likuma³ (turpmāk – Narkotisko un psihotropo vielu likums) 48. pants paredz administratīvo atbildību par narkotisko vai psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos vai glabāšanu nelielā apmērā vai par narkotisko vai psihotropo vielu neatļautu lietošanu, par ko paredz brīdinājumu vai naudas sodu no desmit līdz piecdesmit sešām naudas soda vienībām. Savukārt minētā likuma otrajā daļā ir paredzēts tieši tāds pats sods, ja persona atsakās no medicīniskās pārbaudes narkotisko vai psihotropo vielu ietekmes konstatēšanai.

Personai, kurai nav ko slēpt, nebūs problēmu nodot savu bioloģisko vidi medicīniskās pārbaudes veikšanai, jo tādā gadījumā, ja netika lietotas aizliegtās vielas, minētā pārbaude uzrādīs to, ka persona nav narkotisko vai psihotropo vielu ietekmē. Savukārt personai, kura apzinās, ka tās bioloģiskajā vidē ir iespējams konstatēt neatļautās vielas, ir acīmredzams iemesls atteikties no šādas pārbaudes. Līdz ar to likumdevējs pamatoti ir izvērtējis, ka atteikšanās no medicīniskās pārbaudes ir pielīdzināma narkotisko vai psihotropo vielu lietošanai un tāpēc šāda rīcība ir sodāma tādā pašā apmērā.

Jautājums rodas, pētot Narkotisko un psihotropo vielu likuma 48. panta trešo daļu, kas noteic, ka, piemērojot administratīvo sodu par šī panta pirmajā daļā paredzēto pārkāpumu jeb par neatļautu narkotisko vai psihotropo vielu lietošanu vai nelielos apmēros iegādāšanos vai glabāšanu, personu vienlaikus rakstveidā brīdina par kriminālatbildību, ja tā gada laikā pēc administratīvā soda piemērošanas neatļauti iegādāsies vai glabās narkotiskās vai psihotropās vielas nelielā apmērā vai neatļauti tās lietos. Līdz ar to secināms, ka gadījumā, ja persona godprātīgi piekritīs medicīniskai pārbaudei un tai atklās narkotisko vai psihotropo vielu ietekmi, tad tai tiks piemērots brīdinājums par to, ka, ja personu gada laikā notvers neatļauti lietojot vai nelielā apmērā iegādājoties vai glabājot narkotiskās vai psihotropās vielas, tad tā tiks saukta pie kriminālatbildības. Savukārt negodprātīga persona, atsakoties no medicīniskās pārbaudes, tiek sodīta tikai saskaņā ar Narkotisko un psihotropo

² Latvijas Republikas ģenerālprokurora ziņojums par 2023. gadā paveikto un 2024. gada darbības prioritātēm. Pieejams: https://www.prokuratūra.lv/media/gallery/Gener%C4%81lprokurora_zinojums_2023.pdf [aplūkots 13.03.2025.]; Latvijas Republikas ģenerālprokurora ziņojums par 2024. gadā paveikto un 2025. gada darbības prioritātēm. Pieejams: https://prokuratūra.lv/media/newsfiles/Zinojums_2024.pdf

³ Narkotisko un psihotropo vielu likums: LV likums. Pieņemts 09.05.1996. [08.03.2025. red.]

vielu likuma 48. panta otro daļu, kas saskaņā ar minētā panta trešo daļu nav pamats brīdinājuma par kriminālatbildību piemērošanai, un līdz ar to persona izvairās no šāda brīdinājuma saņemšanas un iespējas tikt sauktai pie kriminālatbildības. Tāpēc rodas pamatots jautājums, vai šāds regulējums ir taisnīgs.

To, ka šāds regulējums nav taisnīgs, var konstatēt, salīdzinot minēto normu ar KL 262.¹ panta pirmās daļas regulējumu, kur noteikta kriminālatbildība par atteikšanos no medicīniskās pārbaudes alkohola koncentrācijas noteikšanai asinīs vai no narkotisko, psihotropo, toksisko vai citu apreibinošu vielu ietekmes pārbaudes, ja to izdarījis transportlīdzekļa vadītājs. Salīdzinot KL 262. panta pirmās daļas un 262.¹ panta pirmās daļas sankcijas, secināms, ka likumdevējs nosaka vienādu kriminālsodu personai, kura ir lietojusi kādu vielu, un personai, kura ir atteikusies no medicīniskās pārbaudes.

KL 262.¹ panta pirmās daļas regulējums radās vēlāk nekā KL 262. panta pirmajā daļā ietvertais regulējums, jo likumdevējs konstatēja likuma robu, kur personas, lai netiktu sauktas pie kriminālatbildības, vienkārši atteicās no medicīniskās pārbaudes, un tāpēc likumdevējs nolēma novērst šādu likuma nepilnību, lai negodprātīgas personas nevarētu izvairīties no atbildības.⁴

Nemot vērā, ka narkotisko vai psihotropo vielu lietotāji un personas, kas atsakās no medicīniskās pārbaudes, rada vienādu apdraudējumu sabiedrības drošībai narkotisko un psihotropo vielu aprites jomā, rodas jautājums, kāpēc ir atšķirīgs atbildības apmērs minētajām personām.

Ir plaši zināms un arī tiesu praksē⁵ atzīts tas, ka narkotisko vai psihotropo vielu lietotājiem bieži vien ir finansiālas grūtības aizliegto vielu biežas pirkšanas un bezdarba dēļ, kas noved pie papildu secinājuma par to, ka administratīvā sodīšana bieži vien nav atbilstošākais veids, kā sodīt hronisku narkotisko vai psihotropo vielu lietotāju, jo Administratīvās atbildības likuma⁶ 14. pants paredz tikai divus pamatsoda veidus – brīdinājums un naudas sods, un naudas sodu finansiālās grūtībās esošs narkomāns, visticamāk, nesamaksās un līdz ar to netiks sasniegts Administratīvās atbildības likuma 13. pantā nostiprinātais administratīvā soda mērķis, savukārt KL paredz dažādus sodus, sākot ar brīvības atņemšanu un beidzot ar naudas sodu, turklāt 41. panta sestā daļa paredz naudas soda aizstāšanu ar brīvības atņemšanu, kas garantē soda mērķa sasniegšanu.

Papildus svarīgi atzīmēt, ka minētais likuma robs narkotisko vielu lietotāju vidū jau ir zināms, tāpēc arī KL 253.² pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums vairs nav tik izplatīts kā agrāk, kā tas ir redzams no šī raksta ievadā minētā Latvijas Republikas ģenerālprokurora ziņojumos apkopotās statistikas.

Uzskatāms piemērs – persona A 2018. gadā notiesāta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas paredzēts KL 253.² panta pirmajā daļā, jeb par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu lietošanu⁷. Pēc pāris gadiem, t. i., 2022. gadā, persona

⁴ Likumprojekta “Grozījumi Krimināllikumā” anotācija. Pieejama: https://www.saeima.lv/Lapas/8Sae_Lprj/lasa-dd=LP1242_0.htm [aplūkots 13.03.2025.]

⁵ Satversmes tiesas 26.01.2005. spriedums lietā Nr. 2004-17-01. Latvijas Vēstnesis, 2005, Nr. 16

⁶ Administratīvās atbildības likums: LV likums. Pieņemts 25.10.2018. [13.03.2025. red.]

⁷ Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 17.04.2018. spriedums lietā Nr. 11088245117. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/352570.pdf> [aplūkots 14.03.2025.]

A gada laikā veselas divas reizes – 22. martā⁸ un 1. jūlijā⁹ – atteicās no medicīniskās pārbaudes narkotisko un psihotropo vielu ietekmes pārbaudes, un līdz ar to abas reizes noslēdzās ar naudas soda piemērošanu administratīvā pārkāpuma procesā, personu nebrīdinot par kriminālatbildību.

Noslēgumā jāmin, ka likumdevējam būtībā ir divas izvēles – sekot līdz citām valstīm un dekriminalizēt narkotisko vai psihotropo vielu lietošanu¹⁰ vai arī novērst likuma robu, grozot Narkotisko un psihotropo vielu likuma 48. panta trešo daļu, papildus paredzot brīdinājumu par kriminālatbildību, ja gada laikā pēc administratīvā soda piemērošanas par atteikšanos no medicīniskās pārbaudes persona vēlreiz atteiksies no medicīniskās pārbaudes narkotisko, psihotropo vielu ietekmes konstatēšanai, bet, grozot KL 253.² panta pirmo daļu, paredzēt to, ka kriminālatbildība iestājas par atteikšanos no medicīniskās pārbaudes narkotisko, psihotropo vielu ietekmes konstatēšanai, ja to izdarījusi persona, kura brīdināta par kriminālatbildību par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos, glabāšanu, lietošanu vai atteikšanos no medicīniskās pārbaudes narkotisko, psihotropo vielu ietekmes konstatēšanai.

2. Problemātika KL 256. panta piemērošanā

Narkotisko un psihotropo vielu saturošu augu neatļauta sēšana un audzēšana ir aktuāla tēma, jo tas ir pirmsākums visām neatļautām darbībām ar narkotiskām vai psihotropām vielām, jo, audzējot un pēc tam novācot minētās vielas, tās arī nonāk neatļautā apritē.

Atbildība par narkotisko un psihotropo vielu saturošu augu neatļautu sēšanu un audzēšanu ir paredzēta KL 256. panta pirmajā daļā, savukārt panta otrā daļa paredz kriminālatbildību par narkotiskās vai psihotropās vielas saturošu augu neatļautu sēšanu vai audzēšanu lielās platībās vai par panta pirmajā daļā minēto darbību izdarīšanu organizētā grupā.

Salīdzinot KL 256. panta pirmo un otro daļu, secināms, ka, neskaitot diezgan loģisko pazīmi – organizēta grupa –, panta pirmo un otro daļu nošķir pazīme – lielā platība. Tiesību normu piemērotājs, visticamāk, lielo platību skaidrojumu meklēs likuma “Par KL spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību”¹¹ tvērumā, līdzīgi kā ir ar narkotisko un psihotropo vielu apmēru iedalījumu, kas ir atrodams minētā likuma pielikumā un tiek bez problēmām piemērots praksē lietās par KL 253., 253.¹, 253.², 190. pantā paredzētu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu. Tomēr lielo platību skaidrojums nav atrodams nedz šajā likumā, nedz citā likumā, nedz tiesību doktrīnā vai tiesu praksē.

⁸ Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes Patruļpolicijas pārvaldes Patruļpolicijas bataljona amatpersonas 22.03.2022. lēmums administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 15550007640022-1 [nav publicēts].

⁹ Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes Patruļpolicijas pārvaldes Patruļpolicijas bataljona amatpersonas 01.07.2022. lēmums administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 15550009703922-1 [nav publicēts].

¹⁰ Vācijā daļēji legalizē marihuānu. Pieejams: <https://www.delfi.lv/46713439/arzemes/120007970/vacija-da-leji-legalize-marihuanu> [aplūkots 08.03.2025.]

¹¹ Par KL spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību: LV likums. Pieņemts 15.10.1998. [14.03.2025. red.]

It kā varētu teikt, ka Augstākā tiesa ir centusies piepildīt jēdzienu “liela platība” ar saturu, tomēr tas izdevies pretrunīgi, Augstākai tiesai vienīgi norādot uz to, ka, nosakot, vai minēto vielu neatļauta audzēšana vai sēšana ir izdarīta lielā platībā, ir jāizvērtē “[...] tā teritorijas platība, kurā speciāli tiek iesēti un audzēti narkotiskās vielas saturoši augi. Kā otrs apstāklis ir jāņem vērā narkotisko vielu saturošu augu daudzums, skaits konkrētā platībā, audzēšanas blīvums, kā arī augu veids”¹².

Ņemot vērā to, ka tik svarīgam jautājumam nav konkrētas atbildes, praksē var novērot dažādus tiesību tālākveidošanas mēģinājumus. Tiesu praksē un tiesību doktrīnā ir atrodamī gadījumi, kur šo jautājumu tiesas centušās atrisināt diezgan loģiskā veidā – par atskaites punktu lielo platību noteikšanā, ņemot vērā likuma “Par KL spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 2. pielikumu, kur skaidri noteikts, kādos apmēros viela atzīstama par nelieliem apmēriem, kādos par lieliem apmēriem. Tiesa pazīmi “liela platība” vērtēja pēc tā, kāda ir izaudzēto narkotisko vielu masa, un salīdzināja to ar minētajā pielikumā norādītiem apmēriem. Tomēr Augstākā tiesa šādu apelācijas instances pieeju noraidījusi, pamatojoties uz to, ka apelācijas instances tiesa ir tikai formāli atsaukusies uz Augstākās tiesas spriedumā definētiem lielo platību kritērijiem, bet, neņemot vērā spriedumā definētos visus lielo platību kritērijus, uzsvāru likusi uz izņemto augu masu, kas tika salīdzināta ar jau iepriekš minēto pielikumu.¹³

Līdz ar to secināms, ka Augstākā tiesa atcēla apelācijas instances mēģinājumu vērtēt lielo platību esamību, pamatojoties uz vienīgo praksē zināmo atskaites punktu – vielu masu, balstoties uz to, ka ir citi kritēriji – platība, daudzums, stādu skaits konkrētā platībā, audzēšanas blīvums, kā arī augu veids –, bet neviens no šiem kritērijiem nav piemērojams tādā veidā, ka to var pamatot, jo nekur nav konkrēti pateikts, cik liela platība ir liela platība, cik stādu ir liela platība, kā stādu blīvums audzētavā ietekmē lielo platību jēdzienu. Ir skaidri saprotams, ka šāda nekonkrētība nav pieļaujama, jo krimināltiesībās ir vitāli svarīgi precīzi noteikt noziedzīga nodarījuma pazīmes, jo par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu ir paredzēta bargākā atbildība, kāda ir iespējama – kriminālatbildība. Pretējā gadījumā – kā lai persona, kurai ir tiesības uz aizstāvību, aizstāv savas intereses. Vai tas notiks, subjektīvi diskutējot par to, vai 15 stādi ir liela platība? Vai arī liela platība sākas no 17 stādiem? Kā prokurors un tiesa kvalificēs nodarījumus, kad vienā gadījumā vienai personai ir izaudzēti 15 stādi un otrai 16 stādi, vai abām personām būs atzīstamas lielas platības vai mazas vai vienai maza un otrai liela platība?

Līdz ar to ir secināms, ka vai nu likumdevējam ir jānosaka kāda formula, kurā iekļauj visus vai vismaz kādu daļu no Augstākās tiesas noteiktajiem kritērijiem un aprēķina kādu vienību, no kuras sākas lielas platības katram augam, vai arī otrs variants ir atgriezties pie jau zināmas un atzītas pieejas – rīkoties pēc likuma “Par KL spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 2. pielikuma un lielus apmērus pielīdzināt lielām platībām.

Raksta autors neiebildīs pret loģisku lielo platību noteikšanas formulu, tomēr neviļus rodas sajūta, ka jau tā pietiekami noslogotam izmeklētājam vienkāršāk un

¹² Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 11.09.2011. spriedums lietā Nr. SKK-525/2011. Pieejams: <https://www.at.gov.lv/downloadlawfile/3913> [aplūkots 15.04.2025.]

¹³ Liholaja V. Noziedzīgu nodarījumu kvalifikācija. Palīgīdzeklis krimināltiesību normu piemērotājiem. Otrā daļa. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2022, 195.–196. lpp.; Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta 29.05.2020. spriedums lietā Nr. SKK-31/2020. Pieejams: <https://www.at.gov.lv/download-lawfile/6255> [aplūkots 15.04.2025.]

precīzāk būs vienkārši novākt šādu ražu un nodot to ekspertam, kurš pateiks gan to, kas tā par vielu, gan to, kāda ir šīs vielas masa. Tas noteikti ir vienkāršāk nekā skaitīt stādus, rēķināt stādu skaitu uz kvadrātmētru un no tā secināt, kādas ir platības. Platībām arī nav tik liela nozīme, jo galvenā nozīme ir tam, cik vielu gramos vai kilogramos iegūs, jo tā ir domāta patērēšanai un, kā visiem zināms, narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgajā aprītē par atskautes punktu tiek ņemta vielas masa, nevis izmērs, turklāt, noskaidrojot masu, uzreiz rastos priekšstats par to, pēc kura KL panta un kuras daļas ar minēto vielu tiktu izdarīts noziedzīgs nodarījums, piemēram, ja ir lieli apmēri, tad tas varēja būt KL 253.¹ panta trešajā daļā vai 253. panta otrajā daļā paredzēts noziedzīgs nodarījums.

Nedrīkst arī aizmirst, kā risināt jautājumu par narkotisko vai psihotropo vielu saturošu augu neatļautu sēšanu, kad minēto vielu iegūšanas process ir tikai sākumstadijā un nav zināms, kādos apmēros iegūs narkotisko vai psihotropo vielu, proti, nevar faktiski noteikt vielas masu. Autors uzskata, ka joprojām jānosaka vielas masa un jāuzdod ekspertam jautājums par to, kāds ir konkrēts augs, kādu aktīvo vielu satur šāds augs un kāda ir vidējā šāda auga vai tā apreibinošam nolūkam derīgās daļas masa. Darba autors uzskata, ka neatļautas sēšanas gadījumā nodarījuma apmēram vajadzētu tikt noteiktam pēc šādas metodoloģijas:

- 1) cik stādu ir iesēts vai, piemēram, halucinogēno sēņu gadījumā, cik ir audzēšanas ietaišu;
- 2) kāds ir auga nosaukums, veids u. c. nepieciešamie aprakstīšanas veidi;
- 3) cik lielu narkotisko vai psihotropo vielu saturošo masu vidēji sanāk ievākt (izaudzēt) no viena 2. punktā minētā auga stāda, ietaises u. tml.;
- 4) stādu vai ietaišu, vai citu sējumu skaits tiek reizināts ar 3. punktā minēto vidējo masu un iegūta kopējā narkotisko vai psihotropo vielu masa.

Protams, varētu teikt, ka šī ir prezumpcija tam, cik aizliegto vielu varētu izaudzēt, nevis realitāte, un nav zināms, cik liels aizliegto vielu apmērs patiesībā tiktu iegūts. Šeit jāmin, ka prezumpcijas var pastāvēt un arī pastāv, piemēram, pamatojoties uz MK noteikumiem Nr. 511 "Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība"¹⁴, par pilnīgi iznīcinātu valsts nozīmes dabas pieminekli likumdevējs ir noteicis zaudējumus 55 minimālo mēnešalgu apmērā. Nevienam neapšaubā to, ka katrs dabas piemineklis ir īpašs un atšķiras no citiem, – arī, piemēram, divi vienas sugas dižkoki var atšķirties izmēros un citos raksturojumos, bet likumdevējs ir noteicis vienu skaitlisku apmēru, kādā novērtējams katrs dižkoks, līdz ar to autors uzskata, ka pieņemt konkrētu ražas apmēru, kāds iegūstams no vienas augu sugas, var ne tikai katru reizi individuāli ar eksperta atzinumu, bet arī citādāk, piemēram, likuma "Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 2. pielikums tiek papildināts ar vidējo auga ražas apmēru no stāda vai ietaises.

Rezumējot – narkotisko un psihotropo vielu nelikumīgajā aprītē par atskautes punktu tiek izmantota vielu masa, likumā gadu laikā ir nostiprinājusies izpratne par vielu apmēriem un to kaitīgumu, kā arī nedz likumā, nedz praksē nav skaidrības par lielo platību jēdzienu, tāpēc, ja narkotisko vai psihotropo vielu saturošais augs ir izaudzēts un gatavs novākšanai, tad nodarījuma kaitīgums ir nosakāms nevis pēc platībām, bet

¹⁴ Dabas pieminekļiem nodarītā kaitējuma novērtēšanas un sanācijas pasākumu izmaksu aprēķināšanas kārtība. MK 07.07.2008. noteikumi Nr. 511. [15.03.2025. red.]

gan pēc kopējās masas. Savukārt gadījumā, ja augs ir tikai iesēts vai vēl nav gatavs novākšanai, tad ir jāizmanto ekspertu noteiktās atziņas pēc šādas metodoloģijas:

- 1) cik stādu ir iesēts vai, piemēram, halucinogēno sēņu gadījumā, cik ir audzēšanas ietaišu;
- 2) kāds ir auga nosaukums, veids u. c. nepieciešamie aprakstīšanas veidi;
- 3) cik lielu narkotisko vai psihotropo vielu saturošo masu vidēji sanāk ievākt (izaudzēt) no viena 2. punktā minētā auga stāda, ietaises u. tml.;
- 4) stādu vai ietaišu, vai citu sējumu skaits tiek reizināts ar 3. punktā minēto vidējo masu un iegūta kopējā narkotisko vai psihotropo vielu masa.

Noslēgumā darba autors īsi vēlas akcentēt KL 256. panta otrajā daļā paredzēto sodu – brīvības atņemšana uz laiku līdz pieciem gadiem vai īslaicīga brīvības atņemšana, vai probācijas uzraudzība, vai sabiedriskais darbs, vai naudas sods, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas. Sistēmiski aplūkojot KL 253. un 253.¹ pantu ar KL 256. pantu, secināms, ka audzēšana vai sēšana ir patstāvīgs noziedzīgs nodarījums, kurš neveidos kopību ar citiem noziedzīgiem nodarījumiem, piemēram, ar narkotisko vai psihotropo vielu neatļautu glabāšanu, ja vien šis augs netiks atdalīts no tā augšanas vietas. Proti – kamēr persona nenovāks ražu no stāda, minētais nodarījums nevar tikt kvalificēts kā neatļauta glabāšana vai citas neatļautas darbības, kas paredzētas KL 253. vai 253.¹ pantā.

Līdz ar to var veidoties diezgan netaisnīga situācija, ka persona ar hektāru lielu marihuānas audzētavu, ja šī viela vēl nav novākta, var saņemt, maksimums, līdz pieciem gadiem ilgu cietumsodu, savukārt personai par 101 grama izžāvētas marihuānas neatļautu glabāšanu draud attiecīgi no trīs līdz desmit vai no pieciem līdz piecpadsmit gadiem ilgs cietumsods (atkarībā no realizācijas nolūka). Ir acīmredzami, ka persona, kura audzē marihuānu hektāru lielā platībā, ir kaitīgāka sabiedrībai nekā 101 grama neizžāvētas marihuānas glabātājs, līdz ar to KL 256. panta otrajai daļai ir jāparedz lielāks brīvības atņemšanas sods, jo tas potenciāli var būt tikpat kaitīgs ar KL aizsargātām interesēm kā KL 253. panta otrajā daļā vai 253.¹ panta trešajā daļā paredzētie noziedzīgie nodarījumi. Līdz ar to darba autors uzskata, ka KL 256. panta otrajā daļā ir jāparedz brīvības atņemšanas sods uz laiku no trim līdz 15 gadiem, par minimālo mēru izmantojot 253. panta otro daļu jeb neatļautas darbības lielos apmēros bez realizācijas nolūka, kur minimālais sods ir brīvības atņemšana uz trim gadiem, savukārt par maksimālo mēru ņemot KL 253.¹ panta trešajā daļā paredzētu maksimālo soda mēru – 15 gadi brīvības atņemšana par neatļautām darbībām lielos apmēros realizācijas nolūkā.

Kopsavilkums

1. Ņemot vērā praksē novērojamos gadījumus, kad persona, lai izvairītos no kriminālatbildības pēc KL 253.² panta pirmās daļas, atsakās no medicīniskās pārbaudes narkotisko, psihotropo vielu ietekmes konstatēšanai, nepieciešams grozīt gan Narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī prekursoru likumīgās aprites likuma 48. panta trešo daļu, gan KL 253.² panta pirmo daļu, proti:
 - 1.1. nepieciešams grozīt Narkotisko un psihotropo vielu un zāļu, kā arī prekursoru likumīgās aprites likuma 48. panta trešo daļu, paredzot brīdījumu par kriminālatbildību, ja persona gada laikā pēc administratīvā

soda piemērošanas par atteikšanos no medicīniskās pārbaudes vēlreiz atteiksies no medicīniskās pārbaudes narkotisko, psihotropo vielu ietekmes konstatēšanai;

- 1.2. nepieciešams grozīt KL 253.² panta pirmo daļu, dispozīcijas tekstā nosakot, ka kriminālatbildība iestājas arī par atteikšanos no medicīniskās pārbaudes narkotisko, psihotropo vielu ietekmes konstatēšanai, ja to izdarījusi persona, kura bridināta par kriminālatbildību par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu iegādāšanos, glabāšanu, lietošanu vai atteikšanos no medicīniskās pārbaudes narkotisko, psihotropo vielu ietekmes konstatēšanai.
2. Lai nepieļautu kazuistisku KL 256. panta otrās daļas piemērošanu saistībā ar lielo platību noteikšanu, KL 256. panta otro daļu vajadzētu izteikt šādā redakcijā – par narkotisko vai psihotropo vielu neatļautu audzēšanu vai sēšanu lielos apmēros. Atsevišķi likumā vai tiesu praksē nepieciešams noteikt, ka kvalifikācijas pamatojums pēc pazīmes – lieli apmēri – nosakāms pēc šāda kritērija:
 - 2.1. ja narkotisko vai psihotropo vielu saturošais augs ir izaudzēts un gatavs novākšanai, tad nodarījuma kaitīgums ir nosakāms pēc masas, kādu satur novāktais narkotisko vai psihotropo vielu saturošs augs;
 - 2.2. ja narkotisko vai psihotropo vielu saturošs augs nav novākšanas stadijā, tad jānosaka narkotisko vai psihotropo vielu apmērs, kāds no konkrētas vielas saturoša stāda vai ietaises ir vidēji iegūstams, un iegūtais apmērs jāreizina ar stādu vai ietaišu skaitu, iegūstot prezumējamus vielu apmērus. Ja minētie apmēri pārsniedz apmērus, no kuriem vielas apmērs ir atzīstams par lieliem, tad uzskatāms, ka sēšana ir veikta lielos apmēros.
3. Ņemot vērā, ka audzēšana lielās platībās bez neatļautas narkotisko vai psihotropo vielu glabāšanas var būt tikpat sabiedrībai kaitīgs nodarījums kā KL 253. pantā vai 253.¹ pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums, par KL 256. panta otrajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu nepieciešams paredzēt brīvības atņemšanas sodu no trim līdz piecpadsmit gadiem.